

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
 Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében.
 Egyes szám ára 5 kr. o. é.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fördöutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyitlár sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
 egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.
 hét óra 7 „ „
 félévre 6 „ „
 évnegyedre 3 „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
 szerkesztősége.

Hétfalusi magyar és román polgártársaink sérelme tekintettel

a „Czáfolata a brassói városi közönség által „A hajdani törösvári uradalom jogállapotjához“ cím alatt 1871-ben kiadott „Magyarzatoknak.“ Irta Pávai V. Elek ügyvéd. (Kolozsvárt, nyomtatott Gáman János örökösénél 1873) című jeles és velősen írt füzetre.

I.

(k—g) Hála korunk mindenre fényt, világosságot derítő szellemének, napjainkban mind inkább szaporodnak azon könyvek, melyeknek czélja a multban gyökerező visszás, gyakran jogtalan és igazságtalan állapotoknak felderítése, azoknak tisztázása és az így nyert alapokon végképen megszüntetése.

Az erdélyi részekben az utóbbi időkben egyesek buzgalma különösen a Királyföld felé irányult, mert ez a terület az, melynek közállapotával, tényleges viszonyaival legkevésbé voltunk eddig tisztában. Bocsátottak ugyan szász atyánkfiai rendelkezésünkre őket érdeklő adatokat eddig, de ezek saját szempontunkból éppen nem megbízhatók, mert szász testvéreink úgy esúrték csavarták az adatokat, a mint éppen nekik tetszett, keveset gondolva a történelmi igazsággal, valamint azon kíváncsalommal, hogy a történelemtől részrehajlatlan-ságot követelünk.

Az igazat megvallva, nagyon is szükségünk volt egy Jakab Elekre, ki az igazság meggyőző erejével lépve fel, megvilágosítsa a királyföldi állapotokat, s felhívja a törvényhozás figyelmét a küszöbön levő rendezés alkalmával, e bonyolult kérdésre. Sok, még eddig homályban levő ügy várja itt még megoldását, s minél többen fognak ezek tisztázásához, annál inkább meggyőződünk azon százados jogtalanságok hosszú soráról, melyeket szász testvéreink oly mesteri ravasz-sággal fontak tovább-tovább. Port hinteni a közvélemény szemébe; ehez művészi-értnek. Hála istennek, felébredtünk, hogy úgy bonyolultsuk le e megoldatlannak látszó csomót, a mint ezt a Királyföld összes lakóinak érdeke és a tiszta igazság megkívánja.

Pávai V. Eleknek fennebbi munkája is ezt célozza. Brassó várossa 1871-ben egy munkát adott ki „A hajdani törösvári uradalom jogi állapotjához“ cím alatt, melyben bebizonyítani igyekszik, hogy a törösvári uradalom, az ahoz tartozó 9 magyar községgel együtt, az ugynevezett csángó magyarokkal, valóságos jobbágyi viszonyban volt a városhoz. Ezt czáfolja meg Pávai velősen, dönthetlen érvek- és adatokkal jelen munkájában, mint ama 9 község jogi képviselője, bár utal azon nehézsége is, hogy míg Brassó várossának az adatokban gazdag városi levéltár rendelkezése alatt volt, addig neki megkellett elégedni a fennt nevezett községek poros ládáival.

A kilencz község neve a következő: Bács-

falú, Türkös, Csernátfalú, Hosszúfalú, Tatrang, Pürkerecz, Zajzon, Krizba és Apáca. Eközségek hajdan a magyar királyok a véghelyek, különösen Törösvár őrizetére telepítették oda a Székelyföldről, ép ezért azok a székelyek ispánja hatósága alatt állottak, és így neveztek Comites Siculorum Brasoviensium, mint Kállay a „Székely nemzet eredete“ című munkájában megemlíti. Tehát eredetileg szabad határőrök voltak, ép úgy mint a háromszéki vagy a csiki székelyek, semmi egyébre nem köteleztettek, mint a véghelyek őrzésére. A 9 község területével együtt fiscalitás volt, a Királyföldhöz nem tartozott, a főhatóságot fellettük szászadokig a székely ispánja gyakorolta, a király nevében, mint ezt számos Zsigmond és Nagy Lajos korabeli okmányok czáfolatlanul bizonyítják.

Igy volt ez Hunyadi János és Mátyás király alatt is, e 9 község lakosai szabad határőrök voltak. Birtokuk pedig fiscalitás. Tudjuk pedig, hogy a fiskális jóságoknak ez a természete, hogy azt a király senkinek oda nem adhatta, azokat egyesek meg nem vehették, ha inscribálták is, ezt csak zálogképpen tehette a király vagy a fejedelem az országgyűlés beleegyezése mellett. S még is mit tapasztalunk a hétfalusiak ügyében?

A brassói nemes tanács, nagyon jól tudta Ulászló alatt 1498-ban, hogy olyan ember ül a trónon, ki menyébéli jussát is oda adja egy pár ezer frtért, lévén ő felsége mindig üres zsebbel. Nem szűnt meg tehát itni a vasat míg meleg vala. Szalmas panaszokat vágtak, pénzt ígértek a királynak, míg végre kieszközölték, hogy Törösvára hozzá tartozandóságával, — tehát a kilencz magyar községgel együtt kivétellett az erdélyi vajdák hatósága alól, s minden járandóságai és hasznai a brassóiaknak adtak 1000 frtért, anélkül, hogy akár az országgyűlés, akár a király tanácsossai megkérdetettek volna. — 10 évre adta át a király. 1058-ban letelt a 10 év, ekkor újra meghosszabbították 25 évre 1300 frt reafizetés mellett.

Igy csatoltatt Törösvár a 9 községgel együtt a Barcasághoz, így fejlett ki Brassónak kormányzási és felsőbbbégi joga, mely a határőr lakókra nagyon szomorú következményű lett.

1498 előtt, — mint láttuk — szabad határőrök voltak, senkinek semmi urbéri szolgálmannyokkal nem tartoztak, csak miután Brassó felvirágzata alá estek jogtalanul, kezdetett meg ellenük az elnyomás, a jogukból kiforgatás szomorú korszaka.

Az előbb említettük 25 évi meghosszabításnak le kellett volna járni 1533-ban, de pénzzel, megvesztegetéssel nem csak győzték a szomszédok az ujboli meghosszabítást, hanem 1625-ben azon vakmerő bátorságot vették maguknak a jó urak, bebizonyítani hogy Törösvárt ők maguk építették minden ellentmondás nélkül, s birták sok időtől fogva in tuto Domino, s úgy tüntették fel ez uradalom, mint ősi birtokukat.

Oda vitték a dolgot, hogy e községek lakói a brassói tisztviselőknek előbb némi szolgálmannyokat nyújtottak tisztí fizetésül, míg végre rendszeres szolgálatra erőszakolták őket.

A tisztí fizetésül tett szolgálatok szántásból, szénahordásból, kapálásból stb állottak, melyeket a főbírónak tettek. 1754-ik esztendőől fogva e szolgálatok pénzfizetésre változtattak át. Később elvette Brassó legelő helyeiket, erdőiket, s saját önző, kapzsi céljukra használták fel a gyámoltalan népet.

A kierzszakolt viszony fejlődése felismerhető ott, midőn a város elhatározta, hogy a tartozások ezután ne a tisztviselőknek szolgáltatassanak, hanem egyenesen a város számára. Bölcs intézkedés! Ezáltal a tisztviselői fizetések szolgálmanny színébe lettek öltöztetve.

Ily fokozatosan hozta be Brassó e községekbe a rendes szolgálatot, így súlyosztatott az egykor szabad vár- és határőr népszolgaságba azon a földön, melyet az előtt vérevel oltalmazott. E községek elmondhatják, — folytatja Pávai meleg hangon — hogy farkasra volt a pásztorság bizva. Fájdalomnak kell elfogni minden hazafi kebelét, midőn tapasztalja, hogy bár a mai napig fájdalmasnál fájdalmasabb panaszokkal és kérelmekkel járultak ezen elnyomott községek a kir. főkörmányszékhez, azonnali időnként kiküldött biztosok a vizsgálatot csak Brassóban végezték felületesen. Ha ezen biztosok benéztek volna a brassói levéltárba, vagy ha a tanácsot annak bebizonyítására szorítják, hogy ki adta át e községeket nekik, mint urbéreseket, mi jögon szedik a malom és korcsma-arendát, a tizedet, dézmat, e községek ma nem küzdenének a nyomorral, nem volnának vagyontól megfosztva.

Valóban nagy merészség volt az Brassó városától, úgy az is nagy malitia volt, hogy lelkiismeretét elhallgattatva el merete fogadni az állam részéről a kárpótlást.

„Fájdalmas mulasztásai ezek a mult időnek, de melyeket a mostani kórnak, közjó iránt érdeklődő, — folytatja Pávai, — önzéstelen tiszta keblű honfiaknak jóvá kell tenni.“ Mi is ezt mondjuk s nemcsak reméljük, de megvagyunk győződve arról, hogy illetékes helyen sietni fognak hétfalusi derék véreink sérelmeit megorvosolni, tulajdonuk visszanyerhetésére a kellő lépéseket sietve és erélylyel megtenni, illetőleg elrendelni.

A katholicismus és az álliberalis sajtó.

II.

Jerichó büszke falai, igaz, megalázták magukat és porba omlottak egykor a trombita harsonára; nem tudom azonban, fog-e ez az álliberalis journalistica torkolónak, kik a két ezredéves Sion falai alá gyülekeztek, hasonlóképpen sikerülni. A Gedeon-féle haditerv 300 embert győzelemre vezetett ugyan egykor a trombiták harsogtatása, s az egy-egy égő lámpát rejtő cserépfazakak összeverése által; nem tudom azonban, sőt Tamás vagyok az iránt, hogy egy második állandósított haditerv, mely nem a tulajdonjogot veszélyeztető és lábbal-tipró madianiták, hanem ellenkezőleg a más jogait védő és tisztelőben tartó, de emellett önigazságos érdekeit is biztonságban látni akaró kath. egyház ellen van kidolgozva, fogja-e valaha a sajtó Gedeonitást a fentebbihez hasonló győzelemre juttatni, annál inkább kétséges vagyok e remélt győzelem iránt, mert az ezek fejében, mint megannyi fazekakban rejtve levő lámpák oly halvány lánggal égnek, hogy bármily óriási erővel is igyekeznek fazakaikat összeverni, az ezen művelet folytán fel-fel pislogó mécsvilág, az igazságot egyetlenegy sugarával sem képes megvilágítani, önerőtlenége és gyámoltalansága miatt. Arra pedig, hogy ujjabb olajmeny-nység hozzáadása által élettéljesebb sugarakat idézzenek fel, (minduntalan a haldokló ember végső perczéire emlékeztető lámpaégetéssel — észficzamokkal) — nem rendelkezhetnek időnyeréssel, miután amugy írásra kötelezve nem érnek reá egyszersmind a további önművelődésre is, mely utóbbira nézve a váltalt munkakör terjedelme teszi nálok az óramutatót.

A mindennapi tapasztalás által igazolt e sajnálatos jelenségek mellett nem egyszer tettem beható gondolkodás tárgyává ama kérdést:

mi lehet oka azon vétkes lelkesültségnek, mely a hirlapolvasó közönség nagy részén tekintet nélkül kor, nem és felekezetre szembeötölőleg felismerhető, s melynél fogva szivesebben, készségesebben fizet és olvassa az olyan lapokat, melyek valóságos, szivet és lelket éltető szellemi étkek helyett csak afféle szenvedély-csiklándozó cikkeket- és hírekkel töltik hasábjait? és fontolgatásom összes eredményét e két pont alá sikerült összevonnom:

1.) a kor romboló szelleme után induló, (az emberi közművelődés ujjmutatását félre értő), könnyen hívő közönség azon, az emberi természettel beleöntött tulajdonánál fogva: „nitimur ad vetitum“ nagyobb hajlamot érez magában az érzékeit csiklándozó, természeti ösztöneit szabad fékre engedő, a vallásosságot becsmérő, kevésbe vevő, szóval édes énjének minden tekintetben hizelő ferdtetések drága pénzen megszerzésére, mintsem az igazság követésére;

2.) azok, kiket Isten, vallás és az ember erkölcsi élete iránti gyűlölet léptetett ki a küzd-homokra, zavartalan bátorsággal és teljes önelbizakodottsággal tartják fenn magukat a lábaik alá vett küzdterén, látván, hogy a kihivottak közül alig jelentkeznek nehányan, kik a kezeikben levő igazság erős éltű fegyverével visszaverjék a vakmerő toladókat, részint a nemes megvetés által akarván lefegyverezni dühöngő ellenfeleiket, részint és legfőképpen, mert isteni intézményünknek, a kath. egyháznak, — mely csaknem két ezredéves életében birja szilárdsága, megdönthetlensége, a világon eddigelé páratlanul legfényesebb bizonyítékát. — Istentől ígért védelmére számítván nincs oka félni, s azért feleslegesnek, hogy úgy mondjam szükségtelennék tartják visszaterelni a támadókat. Pedig nézetem szerint ez így nincs egészen jól; mert magából a dolog természetéből folyó „audiatur et altera pars“-féle elv tapasztalás szerint sokszor elmarasztalja ítélete kimondásában az elfogulatlan olvasót, mely ítéletre aztán meggyőződése is alapítandó leend, és jóakarattal vár, tovább vár az „altera pars“ meghallgathatására, kinek késedelmezése, legtöbbször végképen kimaradása esetében legjobb akarat mellett is csirát ver lelkében a ros, nemcsak, hanem hasonló körülmények szakadatlan egymásutánjainak lidércnyomása alatt meggyökerezik és felburjánzik benne az álfelvilágo-sultság, más szóval, Isten, és ő földi ügye iránti malitia és gyűlölet.

Szerintem itt van a baj, innen nyerek éltető levegőjüket a mindenfelől feltűnedezni kezdő vad kinővések, melyeket illetőleg, ha egyh. testületünk továbbra is összefont karokkal téltésütkben marad; ha az égből hozott örök igazságok által kezébe adott irtó eszközt a helyett, hogy a sajtó-vadkinővéseire alkalmazná, ezentul is heverni engedi; ha az orkánként szárnyra kapott hirlapi áramlatoknak hivatás szerinti kötelmeinél fogva utját állani nem törekszik: maholnap a félrevezetett, megmérgezett közvéleménynek a katholicismus felé irányuló nyomása mellett a „szabad egyház szabad államban“, „szabad vallásygyakorlat“, „önkormányzati jog“, „vallási tolerancia“ stb. hangzatos szölamok daczára aligha csak olyan megtörték nem leszünk Sz. István országában.

S kit érne első sorban ez itt érintett téreni hallgatagságból következhető felelősség?

Ha „causa causae est causa etiam causatae“: úgy bizonyára egyh. testületünkre nehe-

atline minden következmény, mely vele született szerény lelkületénél fogva még akkor is eldobni látszik az önvédelmi fegyvert, midőn ellenfele erőszakolja azt kezébe.

Elég világosan szól mellettem e tekintetben az édes mindnyájunk előtt többé kevésbé ismeretes tényállás, mely szerint, hogy csak Magyarország 8 milliónyi katolikusainál maradnak, könnyen és hamar felmérhetjük a szűk tért, mely az ellentábor beláthatatlan dimenziójú küzdőmunkja mellett önvédelmi rendelkezésünkre áll; könnyen és hamar összeszámíthatjuk hazai hírlapjaink közül azon keveseket, melyek hasábjairól megtámadott jogaink, vallásaink, kérdéseink tett egyházi javaink védelmére kelve, a közzélemezés besorozott szemét tisztára moshassuk az igazság kristályvizével; s talán épen ez okból, könnyen és hamar összeállíthatjuk azon szellemi harcaink névsorát is, kik egykor-más-kor ellátogatni szoktak e, magában ugyan nem mindenki által kedvelt, de a köteleesség lehető teljesítése öntudatával rendesen jutalmazni szokott térre.

Pedig legdühösebb, legelkeseredettebb ellenfelünk is, ha nekünk, előttünk nem, mit nem is óhajunk, de önmagának mindenestre be fogja vallani, hogy az a kath. papság sem épen annyira együgyű és szellemszegény, hogy egy-két igazságos constructióval fel ne léphetne a rágalmak, a légből kapott szóvirágokkal felcírázott szellemi torzokkal szemben; mert azt a körülmények kényesítő követelményével megegyezőleg el kell ismernie bárkinek is, miszerint a kath. papok akármelyike csak akkor engedtetett fel az oltárhoz, midőn az „et scio, et testificor hunc dignum esse“-féle ítélet az arra hivatott, részrehajlatlan, és pártatlanul szigorú bíró ajkairól felette más tekinteteken kívül kivált a tudományos képzettség szempontjából is elhangzott.

Igen! míg más, bármi néven nevezhető pályákon napirenden levő pátrocinium, mely sokakat a szükségelt képesítvény labavetésének teljes mellőzésével óriási léptekkel visszafelé — a közjó nem kis rovására és kárára — egészen a legmagasabb polczokra: addig az egyház, mely pátrocinátót nem ismer, szigorú gondoskodása tárgyává teszi papjai szellemi kiképzését már korán, ott az előkészületi pályán, és csak azokat engedti illetőleg küldi ki az „ur szőlőjébe“, kik a vállalkozó kötelek kívánt módon betöltését illetőleg a sikert eleve biztosították

Igy volt ez eddig nemcsak Magyarországon, hanem minden más államok katolikusai között, még magában a nagy Németországban is, hol megtagadni készülnek az ugynevezett papi szemináriumok papnevelhetési jogát, s hol jövőre terv szerint csak azon papok ismertetnének el ilyenekül, kik nyilvános állami egyetemeket végezve, a sz. írás exegesiséből, hittani tételek- és pastorális prudentiából ugy esetleg holmi álliberális censorok felvetendő kérdéseire talpraesetten megfelelően bírándnak.

D. L.

Legujabb táviratok.

Versailles, máj. 21. A jobboldal által beadott interpelláció feletti vitában pénteken Thiers fog felszólalni. Azt hiszik, hogy a szavazás szombaton lesz.

Belgrád, május 21. A „Jedinstvo“ jelenti, hogy az angol kormány a szerb külügyminiszter azon kívánatára, hogy a külföldiek Szerbiában községi adót fizessenek, — beleegyezőleg válaszolt.

Velence, máj. 20. A német koronahg és neje ma reggel ide érkeztek. Humbert koronahgét ma estére várják.

Szent-Pétervár, május 21. A Chiva elleni expedíció orenburgi hadosztálya ápril 30-n Issen-sagylba, az Aral tó éjszak-nyugoti partjára, és a Mangislak osztály május elsején Bysaktiba érkezett. Ez utóbbinak egy kis csete-patéja volt a kiegészítő, kik néhány halottat vesztek, s mindkét részről volt néhány sebesült. A „R. Inv.“ közli a fogságból visszatért 21 orosz fogoly nővégyezékét.

Perpignan, május 20. A carlisták megrohanták Sanahuját. 150 önkéntes, kik ott magukat vé-

delmezték, azon feltétel alatt adta meg magát, hogy életük megkíméltesék, mindamellett később az utcákon agyonlődöztek.

Értesítés az erdélyi rom. kath. statusgyűlésről.

Gyulafehérvár, május 1873.

V.

Kolozsi Antal árvaházi igazgató mondta: ha pénz nem kapok, mit tegyek? 100 gyermeket hová küldjek?

Fogarasy Mihály főpásztor ur ő nagyméltósága mondta: eleget kérelmeztünk, de sikertelen. Alapunk nincs, miből az intézet szükségleteit fedezzük. Vagy szét kell küldenünk a gyermekeket, vagy ő felségéhez folyamodunk a miniszter utján, vagy a Kr. szeretele jótékonyágát igénybe vesszük.

Egyik másik hang mondta ezt kellett megérnünk? . . . magyar . . . felelős kormány alatt!

Apor Károly báró mondta: a gyermekeket szétküldeni nem lehet, ha a miniszterium nem rendelkezik, a nyilvánossághoz folyamodunk adakozásért.

Mások zugták: Ez már szegény!

Jósika Lajos báró ő excellenciája: irhatunk hírlapokban, odáig jutottunk igaz ügyeinkkel, hogy ha egy felszólalás mellettünk, tizen lesznek, kik megtámadnak.

Apor Károly báró: írjunk emlékiratot mindenkinek, különösen az országgyűlés tagjainak.

Simon Elek: Ha ez intézetet közösítjük, akkor az utalványozandó pénzt megkaptuk volna. Azonban a jogot a még talán sirjából is fölsikoltó Mária Terézia emlékének megsértése nélkül föl nem adhattuk, magán alapjainkat senki el nem veheti, míg Magyarországon törvény uralkodik.

A koronajavakból tett alapítványokat sem veheti elsenki; mert azoknak birtokában 100 év lefolyta alatt, minket senki sem háborgatott. Az ezekről támaszthatandó kérdés a productionale forum elébe tartozott, de az 1848-ban megszünt. Megszüntek a productionalis perek is az ősiség eltörlése következtében. Ha loptuk volna, sem vehetné el tőlünk senki. Csak crassa ignorantia tagadhatja birtokjogunkat. Jogosan meg nem foszthat senki vagyonunktól, csak erőszak támadhatna meg, az pedig jogállamban lehetetlen. Jogsérelmünk orvoslásáért, ha másképp segíteni nem tudunk, ő cs. és apost. királyi felségéhez folyamodunk, ki dicső elődje után az evictiót tőlünk megtagadni nem fogja. Mi az árvaikat ki nem dobhatjuk az utcára. Ha kölcsön pénzből is, eltartjuk néhány hónapig.

Ninger Ignác: Küldjünk követséget a miniszteriumhoz, hogy híven elbeszélje sérelmeinket.

Fogarasy Mihály főpásztorunk ő excellenciája: A követséget más okból is megválasztjuk. Ha e tárgyban elfogadják Simon Elek ajánlatát, én mindenestre elfogadom.

Simon Elek: Ugy remélem, nem fognak minden vigasztalás nélkül elutasítani.

Gál János, a megválasztandó igazgató tanácsot hatalmazzuk meg, hogy szükség esetében a statusgyűlés felelősségére pénzt kölcsönöz-hessen.

Jósika Lajos b. ur ő exc. Indítsunk kolduló köriratot szét az országban.

Fogarasy Mihály főp. ő exc.: A koldulási engedélyért a miniszteriumhoz kell folyamodni; remélem, hogy ezen engedélyt megfogja adni.

Apor Károly b. Kérjük föl a képviselőket, hogy ez ügyben kegyeskedjenek interpellatiót tenni a képviselőházban a miniszter ur ő excellenciájához.

Mikó Mihály: Különfélék a nézetek, de egy az árvaik iránti részvét, egy a sérelem érzete, egy az óhaj, hogy ez ügyön segítsünk. Nekünk a legrövidebb uton segélyt kell teremtenünk, az árva számára, de melyik a legegyszerűbb út? Simon Elek véleményének elfogadása, mely szerint ő felségéhez folyamodjunk, más alkotmányosság alatt a legegyszerűbb volna; most azonban az ügyet hátráltatná. Most ha egyesesen ő felségéhez folyamodunk, felségi kérelmünk lekerülne a miniszteriumhoz, s a miniszteriumnak ő felségéhez ismét új véleményét kellene fölterjesztenie, minek folytán idővesztése szenvedünk. Azonkívül ily eljárás nem volna arra alkalmas, hogy a miniszter ur ő excellenciája jó hajlamát ezen humánus ügynek megnyerjük. A bizalom mindig bizalmat érdemel. Forduljunk azért egyenesen a vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz, mint azt a bizottság javasolja. Ha ezen folyamodásunk sikertelen lesz, nyitva maradnak a most ajánlott utak s módok. Addig is azonban gondoskodnunk kell az árvaikról legalább a vacatióig hatalmazzuk föl, az eddig talán már megválasztott igazgató tanácsot, hogy intézkedhessék a gyermekek eltartásáról. A képviselőik által interpelláltatás azon időre hagyandó, ha, a mit teljesítéssel nem reméllek, a miniszter ur ő excellenciája válasza kedvezőtlen leend.

Ninger Ignác. Folyamodjunk egyszerre a miniszteriumhoz s ő felségéhez. Nemelég, ha a gyermekekről csak a vacatióig gondoskodunk, mert azok árvaik, azoknak hazájok nincs. Ha volna nekik irtalmas apácák, könnyörülne nekik rajtuk. Segítünk mi, a meddig lehet. Minden plebániának van több kevesebb tőkéje. Ebből adjunk az egyházmegyei hatóság engedelméből elegendő kölcsönt az árvaháznak. En részemről lemondok a tövisi plebániának a takarékpénztárban levő tőkéje után engem illető kamatok jóvedelméről, csak hogy az árvákon segíthessenek.

Fogarasy Mihály főpásztor ur ő excellenciája. A plebániák tőkéit a jelen szűk időben fölvenni nem lehet, mert szegény embereknek vannak elhelyezve.

Apor Károly b. Ha a miniszteriumtól rögtön nem kapunk választ, bizzuk meg az igazgató tanácsot, hogy az árvaik számára pénzt vehessen föl.

Bocskor Mihály: A miniszterium utján folyamodjunk ő felségéhez.

Fogarasy Mihály főpásztor ur ő excellenciája. Ha a főméltóságú miniszterium rögtön nem válaszol, akkor a kath. követek által eszközölünk interpellatiót. A mig ezen uton talán eredményhez jutunk, addig az igazgató-tanács szolid helyekről vegyen kölcsönt.

Jósika Lajos báró ő excellenciája: A rendelkezésünk alatt levő alapokból egyelőre kölcsönzés által segítelyezük az árvaházat, s ha e forrás is elapad, akkor kolduláshoz kell folyamodnunk.

Bocskor Mihály. Legtanácsosabbnak vélem legalázatosabban esdekeljünk a k. miniszterium előtt méltóztatásuk kegyelmesen megengedni, hogy koldulhasunk. Így folyt ezen tanácskozás a legkeserűbb kifakadások között, miglen a gyűlés a bizottság véleményét magáéva tevéen elhatározta, hogy ezen fontos ügyben sürgetőleg egy fölirat intéztesse a főmlt. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, az árvaházat illető pénzübeli illetékek rögtön folyóvá tétele végett annál is inkább, mert 100 árva már a hónap végével élelmezés nélkül marad. E mellett az igazgató tanácsot felhatalmazza, hogy az esetben, ha ennek rögtön sikere nem lesz, az árváknap fontartásáról és szükséges élelmezéséről, az alapok, a felveendő kölcsön, a községek segedelmezése s végre a koldulás igénybe vételével gondoskodjék.

3) A sérelmek megvizsgálására a kiküldött bizottság előadja a n.-szabeni Orsolyáknál levő növevényi alapítvány ügyét. Dicső emlékeztető Mária Terézia királyné a nagy-szebeni orsolya apácák leánynevelődjébe a kir. kincstáról alapítványt tett. Ezen alapítványt 1008 forintban a zárda, illetőleg az alapítványokra felvett leánykák egész 1869 szeptemberig élvezték. Ekkor a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ő nmltga egyszerűen beszüntette, s ámbár az alapítvány természetéről s rendelkezéséről ismétellen fölvilágosított s azon alapítványi járulékoknak folyóvá tételéért több rendben felterjesztés történt, mégis mind ez siker nélkül maradt, minek következtében az alapítványra fölvetett három leánykát az intézetből el kellett bocsátani. Ezen sérelmes ministerialis intézkedésnek káros hatását már is nem egy kath. szülő érzi, ki a beszüntetett alapítványok segélyével óhajtott volna jó reményű gyermekét, ama jeles kath. intézetbe, mely jelenleg nyolcz osztályból áll, vallásos s művelt nevelésben részesíteni. Most a bizottság véleményezte, hogy tekintetbe véve azt, hogy a nagyszabeni orsolyák zárdája s a kezök alatt álló leánynevelde csaknem száz éven át élvezte a Mária Terézia alapítványa folytán azon 1008 ft évi adományt; továbbá tekintetbe véve azt, hogy ezen alapítvány beszüntetése mind a katolikus status interventioja folytán 1733-ig Nagyszabebenben kath. leánykák oktatása és neveltetése végett beállított s ezen téren másfél századon át jótékonyan működött és épen jelenleg működő Orsolya-apácák kolostorának elszegényedését, mind pedig az azon neveldeiben apolándó szegény leánykákak a vallásos nevelésről s kiképzetéséről elmaradását vonja maga után, főleg most, midőn ama zárdában egy 8 évi tanfolyam s ezzel együttesen egy 3 évi tanító női kezde a kolostornak nem csekély anyagi és szellemi erőltetésével állítatott be: A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ő nagymélt. a status gyűlés által felkérendő, hogy amaz alapítványi járulékokat a ki nem szolgáltatott összeggel együtt folyóvá tenni méltóztatson.

Fogarasy Mihály püspök ur ő nagyméltósága: Ezen miniszteri rendelet, mely ama királyi alapítványt, melyet az erdélyi kath. szegény sorsu leánykák csaknem egy századon át élveztek, nem csak önmagában volt sérelmes, hanem végrehajtásában is. Szeptemberben adták ki s februárban közzölték, midőn már a leánykák iskolában voltak. Nem tudom, vigyázatlanságból volt-e, vagy pedig azt vélték, hogy az erdélyi kath. akárhogy el lehet banni. Az ily eljárás ellen mindenestre panaszt kell emeljünk.

A gyűlés a bizottság véleményét egész terjedelmében elfogadta.

A királyi patronatus alatt álló lelkesítő állományok a legszegényebben levő javalmazva, a főmlt. miniszterium ismétellen fel-

kérteft, hogy ezen helyeken felkészedő papok fizetését valamennyivel fölemelni kegyeskedjék, minthogy a kath. plebániának ezen helyen való fenntartását épen ugy nemzeti, mint vallási érdek kívánják. Azonban eddig minden lépés sikertelen volt. A bizottság véleményezi, hogy nem léven a bizottság kezébe a patronatus jogaira és terheire vonatkozó okmányok, egyelőre püspök ur ő excellenciája fölkérésék, miszerint az ezen ügyre vonatkozó adatokat összeszerezni, addig pedig a fölmerülő egyes sürgető eseményekben ezen ügyre nézve saját körében a kellő lépéseket megtenni méltóztatásék. A bizottmány azon reményben van, hogy ő nagyméltósága többszörös indokolt fölterjesztéseinek sikerülni fog idővel kedvező eredményhez jutni.

Béldi Ferencz: főkir. bíró: ebben mi jogsértést nem látunk, hanem csupán méltányossági kérdést, mely azonban elég fontos.

Apor Károly br: Mintán igen sok a fölterjesztendő, a jövő status gyűlésre gyűjtjük egybe a szükséges okmányokat.

Fogarasy Mihály főpásztor ur ő excellenciája: Nem elég csak oly kérdésekről tanácskoznunk melyek elvekről és jogokról szólnak hanem szükség, hogy ismerjük a megye szükségét. Harmincz oly plebánia, mely nemsokára bezárandó, melyekben csak a szegény szerzetesek élnek meg nagy nehezen. Magam sajnálkozom az oly papok sorsán, kik erdők között két három órányi távolságra egy piactól évenként 200 ft. kell élniök. Mondottam a főméltóságú kormányknak, hogy ha már címet nem kapnak, legalább alamizna címén segítsenek valamit.

Sajnálkozásunkat kell tehát kifejeznünk ezen plebániák sorsa felett.

A gyűlés a bizottság javaslatát elfogadta.

5) Az 1868-ki 38 iskolai törvényre nézve a bizottság véleménye oda megy ki, hogy ha a törvény végrehajtói a kath. iskolák praejudiciumára járnak el, az ily eljárás ellen a főpásztor ur ő excája erőlyesen föllépni méltóztatásék.

Pócsa József kükküllőmegyei alispán, ki a tanácskozással folyamában többször nemes érdeklődéssel fölszólt, jövőre a gravamenek kinyomtatását minden documentumokkal együtt javasolta, hogy a gyűlés tájékozódhassék. Ezt a főpásztor ur ő excája szívesen megígérte.

Az ülés végén a szavazatszedő bizottság kihirdette az eredményt. E szerint a megválasztott igazgató-tanács tagjai: Elnök, mint subintelligitur, a főpásztor, világi elnök mint említők, Jósika Lajos br. ur ő excája. Tanácsosok 1) az egyházi rendből: Lónárdt Ferencz, kolozsvári pléb. apát és praelatus 89, Veszely Károly marosvásárhelyi pléb. és cz. prepost 86, Vára dy Móricz kegyesrendi áldozár s kolozsvári gym. és finöv. igazgató 81, Beke Antal gyulafehérvári kanonok 70, Barts Ferencz gyulafehérvári kanonok 61, Pakó János kolozsmonostori pléb. alesperes 61, Dr. Éltes Károly pápai kamarás, gyulafehérvári theol. tanár 59, Keserü Mózes cz. püspök 44 szavazattal. 2) Világi tanácsosok: Dr. Csiky Victor kolozsvári egyetemi tanár 89, Mikó Mihály maroszéki főkirálybíró 89, Ugron Lázár felsőfelmegyei főispán 89, Pócsa József kükküllői alispán 88, Simon Elek kolozsvári ügyvéd 87, Pál Sándor kir. tanácsos 86, Bornemissza János báró ur ő excellenciája 66, Eszterházy János gr. 63, Macskásy Ferencz földbirtokos 63, Id. Gróisz Gusztáv miniszteri tanácsos 62, Mikó Antal csikszéki főispán 62, Béldi Gergely aranyosi főkirálybíró 61, Gál Lajos nyug. királyi táblai ülnök 61, Kálnoki Dénes gróf háromszéki főispán 56, Szereday Ignác hunyadmegyei főispán 54, Züllich István negyven szavazattal. Előadó Keserü Mózes cz. püspök 86, tiszt. előadó Farkas Lajos 84, titkar Filkor Elek 86, tiszteletbeli titkar Fritsch Albert 82 szavazattal. Jelen voltak a gyűlésen 98, szavaztak 89-en. A megválasztott igazgató tanácsot a gyűlés megjelente s esti 1/2 10 óra táján a fölirat elkészítésére bizottságot küldvén ki, szétosztott.

A május 14-ki utolsó ülés fél 11 órakor délelőtt vette kezdetét. A jegyzőkönyv hitelesítése után Simon Elek fölolvasta a miniszteriumhoz intézendő fölirat tervezetét, melyet a gyűlés nemcsak szóról szóra elfogadott, hanem egyszerűen neki jegyzőkönyvileg kifejezendő elismerést szavazott. E fölirat így szól:

Magyar tudományos akademia.

(A nagy-gyűlés I-ső napja.)

Május 20-án.

Lónyay és Csengery elnökök elfoglalván az elnöki székeket s megnyitván az ülést, Arany főtitkár fölolvassa az ünnepélyes közlés tárgyait: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Titkári rövid jelentés, mely kiosztatik. 3. Emlékeszéd Fáy András felett, Zichy Antaltól. 4. Ujabb nyomozatok a szinképi elemzésben, Stoczecktól. Emlékeszéd a nyomda Magyarországon lett behozatala 4 százados fordulója, Toldy Ferencztől, melylyel kapcsolatban a régi nyomtatványokból egy kiállítás rendeztetik. 6. Jutalmak kihirdetése s elnöki zárszó.

A főtitkár olvassa Buda város átiratát ez évi márc. 3-áról, melyben tudatja, hogy a nyomdászat 400-dos évfordulójára 2000 frt alapítványt tesz, melynek kamata egy munkaképtelenné lett nyomdásznak adatik ki.

Ez évben az első osztályon van a sor a nagy jutalomra javaslatba hozni az utolsó öt évben megjelent nyelvészeti és szépirodalmi munkák közül a legkiválóbbakat. Régebbi határozat szerint mindenik szakközl egy-egy 200 aranyos nagy jutalom adatik ki.

A nyelvészeti munkák közül Hunfalvy Pál: Kondai vogul nyelve, a szépirodalmi munkák közül Arany János: összes költeményei nyernek 2—200 aranyat.

A Marczibányi-díjak közül műfordításért Szász Károly Ninbelung-ének fordítása, a szépirodalmi munkák közül Gyulai költeményei lettek megkoszorozva.

A Sámuel-díjat az I. osztály Szénási Sándor Latin nyelv és dialectica című értekezésének adta ki.

A II. osztály pályahirdetése közül ez évben csak egyetlen jutalom-kitűzés mutatott fel eredményt: a 100 aranyos Sztrokay-díj a Köteles részről, melyre 4 derék munka érkezett be. A 3-ik számú mint kitűnő munka megnyeri a 100 aranyat, felbontatván a jelígs levélke, kitént, hogy írója Groszschmid Benő segédfogalmazó a honvédelmi ministeriumban. A többi munkák dícsérettel említettek.

A Dora Szilárd-féle arany pályadíj nem íteltetett ugyan oda a 2-ik számú pályaműnek, de e pályamű kinyomatára méltóknak ítélte, szerzője felhívatik, hogy egy hó alatt jelentse magát.

A Gorove-, Vitéz-féle jutalmak s két Hölgyalaptvány nem adatnak ki.

Ezután Frankl Vilmos olvassa a 2-ik osztály megállapodását, hogy a 30 aranyos pályahirdetése a jutalom csekélysege miatt meddők maradtak; jövőre a Gorove-jutalomból 4 évenként 60—60 arany tűzetik ki. Miután ebbe az alapító Gorove család beleegyezését Gorove István lev. tag kijelenté, az osztály határozatát elfogadja a nagygyűlés.

Ugyancsak Frankl olvassa a 2-ik osztály jegyzőkönyvét, mely tudatja, hogy gr. Lónyay Menyhért akad. elnök 100 aranyat tűzött ki egy a „Vincialis vasutak”-ról készitendő pályamunkára.

A III-ik osztálynak ezuttal nem voltak odaítélte jutalmak.

E jelentések közben felolvastattak és helybenhagyattak, az 1-ső és 2-ik osztályok jutalomhirdetéseit.

Elnök jelenti, hogy gr. Andrássy György alapító és igazgató-tanácsi tag halála által megürültven egy igazgatótanácsi állomás, a holnap ülése első tárgya lesz egy igazgató-tanácsi tag választása.

Azután felolvastattak az egyes osztályok tagajánlásait.

Az ülés 7 órakor oszlott el.

Külföldi hírek.

Páris, máj. 19. A nemzetgyűlésben sjobboldalnak és jobb centrumnak 160 tagja interpellációt kíván benyújtani a kabinetváltozásra, és a határozottan conservatív politika szükségességére vonatkozólag. Dufaure miniszter törvényjavaslatokat terjeszt el a közhatalmak szervezése és a második kamara felállítására. Peyrat tiltakozást nyújt be ezen előterjesztmények ellen; és mivel a nemzetgyűlés nem bír alkotmányozó hatalommal, azt indítványozza, hogy a nemzetgyűlés 14 nap mulva oszljék fel. Ezen indítvány sürgetőssége nagy többséggel elfogadott.

Gambetta mult pénteken ismét egy nagyobb beszédet tartott Nantesben egy bankett alkalmával, — természetesen a köztársaság érdekében. Kiemelte, hogy a koronkenti pótválasztások napnál világosabban bizonyították be, miszerint a jelen nemzetgyűlés többsége és az ország valódi többsége között egy tátony betöltetlen üres van. — Hangsúlyozta továbbá a republikánus párt egységének és tömörségének szükségét, arra figyelmeztetvén egyszersemind a republikánusokat, nehogy elragadtassák magukat s türelmetlenség által, a mi csak veszélyeztetné a köztársaság végleges megállapítását.

Berlin, május 20. A porosz országgyűlés ma záratott be trónbeszéddel, melyet Roon miniszterelnök olvasott fel. A trónbeszéd megemlíti a jelen ülésszakban a törvényhozás összes ágaiban elért becses eredményeket, mindenek előtt a belügyreformját. Teljes bizalmat fejezi ki a kormányának a hozott egyházi törvények iránt, melyek a különböző vallású alattvalók közötti valódi békét előmozdítják és az egyházat oda fogják vezetni, hogy erejét csupán az isten tiszteletének szentelje.

Kiemeli továbbá az állam szerencsés pénzügyi helyzetét és az osztály-adó átalakítására, az örökösödési adó szabályozására vonatkozó törvé-

nyeket, valamint egynemű bélyegdíjtelek megszüntetését és mérséklését, melyek a kevésbé vagyonsok terheinek tetemes könnyítése mellett az adók igazságosabb felosztását biztosítandják.

Megemlíti az államhivatalnokok helyzetének javítását és a vasutálózat kiterjesztését, mi a növekvő forgalomnak és az ország védképességének váland javára. Azt mondja, hogy az államkormány és képviselői bizalomteljes együttműködésének köszönhető mindenek előtt a törvényhozás sikeres lefolyása. Végül reményét fejezi ki, hogy a porosz nép a közelebbi választásoknál is a haza jóléte által fog vezéreltetni.

A „Russ. Inv.” egy útközetről beszél, melyben a Chiva ellen vonuló hadosztályok egyike egy támadólag fellépett turkoman csapat fölött győzött volna; a turkomanok 22 embert vesztek s kénytelenek voltak megadni magukat, 1000 tevé s számos más nyájuk vétettek el tőlük.

A „Russ. Stimme” szerint az expedíció igen kedvező előjelek közt halad előre; a csapatok kitűnőleg vannak felszerelve, gazdagon élelmezve, s oly mozgó kórházaktól kísértetve, melyek minden képzelhető esetre elegendők. Így pl. a Kasalinskból kiindult expedíciós hadtest 3000 tevé viz magával, melyek az élelmi szerek kivül hadiszerek, mitrailuseók s hidkészülékek is meg vannak terhelve.

Ugyanezen lap kiemeli, hogy az expedíciók egyes osztályai sokkal előbb meg fognak érkezni rendeltetési helyükre, mint előre gondolták, s lerajzolja ama nehézségeket, melyekkel a csapatoknak az utazás alatt küzdeniök kellett, névszerint az első napok alatt sok bajuk volt a hideggel s nem kevés fáradságba kerül a cisternákból vizet nyervezni. A közlekedés biztosítása végett kis erődöket kelle felállítani s azokat földszancokkal s ágyúkkal ellátni.

Több orosz foglyoknak Chivából Kasalinskba megérkezéséről szt.-pétervári lapok írják: „Márczius 22-én egy 20 személyből álló chivai követtség 21 orosz fogolylyal Kasalinskba érkezett; az utazás Chivából egy egész hónapot vett igénybe; 12 napig az utazók egy viz nélküli pusztaságban voltak s hóval voltak kénytelenek azt pótolni. A foglyok részint katonai, részint polgári személyek s részben 3—4 év óta voltak Chivában visszatartotva. Kasalinsk városa azok tiszteletére nagy lakomát adott.”

ÜJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 23-án.

T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarabb megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.

Zenemise. Aldozó csütörtökön a kegyrendiek templomában igen szépen s meghatóan folyt le, a Pichler Bodóg vezetése alatt a conservatorium és ének akadémia közreműködése mellett a zenemise. Előlátott Aiblinger nagy miséje, Es. Offertorium Verdítől és Graduale Pichler Bodógtól. Viktor Polik. a szép szót énekelt érczes kellemes hanggal, Koch Antal egyet. tanár szólója, egy a quartet is szépen sikerült, melyben Dr. Vályi egy. tanár, Viktor Polik. a., Nathasón Sofie k. a. és Scholaster ur vettek részt. Egyáltalában elismerést kell szavaznunk Pichler Bodóg karnagy urnak, ki semmi fáradságot nem kimélt a siker érdekében.

Emlékünnepély. A helybeli unitár. főiskola ifusága csütörtökön délelőtt tartotta meg a „jóltevék ünnepélyét.” Az ünnepélyre szép számmal gyűltek egybe az iskola hattermébe s 11 óra után kezdetét vette az iskolai dalkör sikerült énekével az ünnepély. Benóczédy Gergely ig. tanár szép megnyitó beszédet tartott, melyben kifejtette az ünnepély fontosságát s előadta, hogy azon számos jóltevék emléket, kik az unit. egyház körül érdemeket szereztek, az ifuság minden 5-ik évben szent kötelességének ismeri ünnepélyesen megülni. Utánna Barabás Lajos mondott emlékbeszédet, melyre az iskolai dalkör ismét egy darabot énekelt el sikerülten. Szép momentumát képezte az ünnepélynek Ders József tanár felolvasása, vagyis Koncz Jánosról írt életrajza, mely alaposan és sokoldalulag adta azon férfiú életének főbb s említésre méltó epizódjait. Benóczédy Gergely bezáró beszédét az isk. dalkör éneke követte, mely után az emlékünnepély 1 óra felé bevégeződött és a közönség elszólt, hogy már d. u. ugyan e vallású fiatalok májálisában részt vegyen.

Májális. Csütörtökön, délután az unit. ifuság májálisa az „Angol királynő” mulató helyiségben nemes czélhoz méltó eredménnyel folyt le. Ez alkalommal az „Angol királynő”-ban másodsor láttunk oly közönséget egybegyűlve, mely nélkül talán májális sikerülni még csak képzelünk sem lehetne. A jelvényes rendezők sűrűleg forogtak, szívélyes fogadtatás meg kényelem tekintetéből mindenki megelégedhetett. A közönség válogatott volt. A zene Salamon János hegedűje varázs hangjaival tánczra tüzelt mindenkit. Szép hölgyeink közül ott láttuk Fehér Róza, Korbuly Ida, Filep Ida Magyarai Ilon, br. Bánffy Eszter, Zoyk Irén és nővére Hegedűs M., Máday G. és nővére stb. kisasszonyokat.

A kellemes enyhe lég. daczára, hogy boros volt az ég, egész 10 óra utánig jól hatott a kimelegedett, tánczban elfáradt hölgyekre, mignem az eső is neki eredt, eredhetett, mert azért folyt a táncz és nem riasztotta szét a mulatozók sergét, minthogy a fedett tánczhelyiség e részben segített a bajon.

Mulató kertek megnyitása. Csütörtökön nyitatták meg a „Nemes kert” és az „Ujvilág” e két jó hírnek örövendő nyári mulató helyiség. A Nemeskertben Pongráz József; az Ujvilágban pedig a katona zenekar működött.

Rendkívüli diszeloadás. A kolozsvári műkedvelő-társulat második előadása a kolozsvári önk. tűzoltó egylet javára, vasárnap máj. 25-én 1873. a nemzeti színházban hangverseny és színelőadás rendeztetik 2 szakaszban. Első szakasz: 1. „Nyitány” Prochtól, előadja a kolozsvári zeneconservatorium. 2. „Dalkeringő” Venránotól, énekl. Scalla Borczaga urasszony. 3. „Hallgasson el a fülemile” népdal, Szász Gerőtől, zenéjét írta Abrányi, előadja a dalkör. 4. „Nyitány” „Rozamund” dalművéhez, előadja a conservatorium. 5. „Egy nő a bírák előtt” írta Mautner, fordította Hegedűs István, előadja Némethy Irma k. a. 6. „Üdvözleti induló” Schuman R-től, előadja a zeneconservatorium. Második szakasz: E színpadon először: „Méz es hete k” vagy „Holnap ugy is elutazik” francia vígjáték 1 felv. fordította Haray Victor, jánzsanak benne: Hellermann Antal ur Magyarai Ilona k. a., Virág Lajos ér, Knöpller Klementin k. a. Kerestély Kálmán ur. Zárókérd: az önk. tűzoltó-egylet által rendezendő nagy néma képlet.

Tűzoltóink vizsgája. Tűzoltóink csütörtökön d. u. tartották vizsgálatukat a mázsháznál. Stierling tanár érdemét, kik e vizsgálaton jelen voltak, egész nagyságában tudják méltányolni, mert tagadhatatlan sok ügyességet és gyorsaságot szereztek vezetése alatt tűzoltóink s így történt az, hogy a vizsga színhelyéről megelégedve jöttünk el. Egész d. u. tartott a vizsgálat és mindenik tűzoltó minden mutatónyban részt vett; s így az ismétlést szívesen eltűrtük.

Kirándulás az erdőre. A kolozsvári dalkör saját kényelmére s élvezetére egy kirándulást tervez valamelyik erdőbe, hol azután olyan májális csapnak, honnét hiányozni fognak a — nők. Ez lesz csak aztán a májális.

A bécsi közkiállítás vasárnap — 50 kros napon — 50,000 ember látogatta. Hétfőn — minden köznap 1 frt., a látogatás csak 6000 fizetőt tett. Egy bécsi lap írja, hogy e tapasztaláson okulva a főigazgató s a beleptidjat minden napra 50 krosban szándékozik megállapítani.

A temesvári bástyák lerombolása ügyében egy küldöttség járt Bécsben a királynál, ki e hó 20-án fogadta el őket, s a polgárgármester előadván a kérelmet, ő felsége magyarul ekkép válaszolt: „Örvendek, hogy a város kibővítése által Temesvárnak valamit tehetek; hogy a város kibővítése Temesvárra nézve szükséges volt, arról személyesen meggyőződtem s remélem, hogy a nyert szabad tér Temesvár városa új felvirágzását elősegíteni fogja.” Ezután még több kérdést is intézett a küldöttség egyes tagjaihoz.

Roman iskolai congressus. Nmg dr. Vancsa balázsfalvi érsek ur iskolai congressust hiv egybe, köriratában hangsúlyozva a közoktatási minister febr. 22-ki rendeletét, mely kinyilatkoztatja, hogy a felekezeti iskolákat elfoglalni s azokat községiékké átalakítani nem szándéka, de azt megkívánja, hogy ezen iskolák a népoktatás céljának megfelelő helyzetben legyenek. Aztán a congressus szükségességét eként inokolja a főpásztori levél: „Mi sors fogja érni a községeket, könnyen megérthető, — s miután tapasztaljuk, hogy 5 év óta nincs elhárítva a felekezeti iskoláinkat fenyegető veszély, — s miután látjuk, hogy e veszély megelőzésére nincs más módunk, mint a románság összeségéhez folyamodni — az egyetlen mentőeszköznek, mi még a fenyegetett községekkel szemben rendelkezésünkre áll, — fenyegetett községeink viszonyának megválasztása szempontjából elkerülhetlennek látók az érseki iskolai ügyek tárgyában egy mielőbbi congressust.”

A komáromi erődítvények. Komárom nemsokára minden oldalról teljesen körülvett erődítvény lesz. A kis-igmándi művek vannak még csak hátra, de azokat még ez év folytán befejezik.

Pécs várost roppant szerencsétlenség érte. Mult szombaton este 6 órakor oly felhőszakadás volt ott, minőre még a legidősebb emberek sem emlékeznek. Dió nagyságu jég esett. A szőlő, szántóföldek és kertek nagy része teljesen tönkrevan téve. Több emberélet esett áldozatul és temérdek állat pusztult el. A város úgy néz ki, mint ha ostromot szenvedett volna. A nyomor leírhatlan, miután már több év óta rosz termés volt.

A biharvármegyei régészeti és történelmi egylet muzeuma ujabban ismét érdekes tárgyakkal gyarapodott. A Stern-örökösök f.-bátori jószágán ugyanis szántás közben az eke egy ezüst kelyhet fordított ki a földből, a szántók azután tovább keresve kiástak még két nagyobb serleget, két pár mentekötő boglárt, több gyűrűt és egy melénykapsot. A találók noha ezt sehöl föl nem je-

lentették, Pálkássy Imre szolgabíró urnak tudomására jutván a lelet, rögtön puhatólódzni kezdett és Németh János csendbiztos urral egyetértőleg a földet a csendlegényekkel őriztetvén, a talált tárgyakat kárpótlás ígérete mellett lefoglalván, személyesen behozták és az alispáni hivatalnál letéteményezték. Azután engedélyt nyervén a további kutatásra, ugyanazon helyen nagy szorgalommal és ügyismerettel ásatni kezdett, minék eredménye lett, hogy még egy ezüst gombot és egy kanalat találtak, melyen már czimer és évszám is volt. A czimer a gr. Kornis családé (egyszarvu) K. M. betűkkel és 1576 évszámmal. Mint a grófi családfából kiténik, ezen korban valóban élt egy gróf Kornis Miklós, és így a talált tárgyak a legnagyobb valószínűséggel övéi lehetnek. Megyénk e buzgó tisztviselői elismerést érdemelnek, hogy a tudomány és különösen az egylet érdekében oly dicsérendő buzgalommal jártak el.

Rómában egy katona a játékszinben őrt állott. Azon pillanatban, mikor Othello meg akarja Desdemonát gyilkolni, a katona czéloz s a szerezesen karját meglövi. Az egész színház kiáltja: Gyilkos, gyilkos!.. De a katona fegyverét nyugalmasan tovább töltve, így szól: Ti mindnyájan gyáva nyomorultak vagytok. Azon rut szerencsént senki sem meri bántani. Azt senki ne mondja, hogy én szolgálatom idején egy szép leher asszonyt olyan fekete ördög által meghagytam öletni.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szebent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti összes várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsit a Marosvásárhelyre induló vonatához csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszében, Segesvár, Károlyfehérvárt és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsit fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthatassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor. Szamosujvárról Deésre naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Arszabály 30 font szabadpodgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza 1-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza 1. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézsig 1. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számíttatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mífld egészbe számíttatnak.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további pártfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.

gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Kolozsvári piac. Egy pár szép ökör 420 ft. Egy pár közepes ökör 320 ft. Egy pár szép tehén 220 ft. Egy pár közepes tehén 190 ft. Marhaus fontja 26 kr. Borjuhus fontja 18 kr. Egy pár szép disznó 220 ft. Egy p. közepes 160 ft. Egy pár süldőmalacz 60 ft. Disznóhus fontja 26 kr. Szalonna, nyers mázsája 35 ft. Szalonna, száraz mázs. 48 ft. Szalonna füstölt fontja 48 kr. Fagygyu mázsája 24 ft. Zsir köz. kupája 1 ft 40 kr. Zsir, hájszir kup. 1 ft 10 kr. Ludzsir kup. 1 ft 40 kr. Széna, szekere 15 ft. Szalma, szekere 11 ft. Fa, száraz hosszu öle 26 ft. Fa, száraz rövid öle 12 ft. Nyersfa szekere 6 ft. Egy pár pulyka 4 ft. Egy pár liba 2 ft 80 kr. Egy p. kappan 1 ft 40 kr. Egy p. csirke 50 kr. Tojás 5 db 10 kr. Deszka párja 1 ft — kr. Zsindely ezre 4 ft. 60 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Máj. 21-ről. 1873 5% metaliques 68.20. nemzeti kölcsön 72.—. 1860-diki államkölcsön 101.75. Bankrészvények 965.—. Hitelrészvények 295.—. London 110.—. Ezüst 109.75. Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.77.

Földterhentesítési kötvények: Magyar 77.—. Temesi 76.—. Erdélyi 75.—. Horv. Szlavon. —.—.

Felölés szerkesztő Sándor János.

Pályázati hirdetés.

A kolozsvári állami tanítónő-képezdebe a f. 1873. évi október 1. napján az 1. osztályba felvétetnek magokat a tanítónői pályára szánt oly növendékek, kik 14 élet-évüket betöltötték, a felső népiskolai tanfolyamot kellő sikerrel bevégezték, egészséges testalkatúak.

A felveendőknél felvételi vizsgát kell kiállani a felsőbb népiskola tantárgyaiból, (magyar nyelv, földrajz, Magyarország történelme, számtan, természetrajz, természettan.)

A felvételi vizsgák f. évi augusztus 1. 2. 3. napjain tartatnak az intézet helyiségében.

Miről az intézetbe lépni szándékozik azon felhívással értesítettnek, hogy ez iránti folyamodásait f. évi július hó 25. napjáig, mint zárnapig adják be Kolozs-doboka-mogyeyi tanfelügyelő mlgs Kethely József urhoz.

A folyamodáshoz melléklendő: 1. kereszt levél, 2. iskolai bizonyítvány, 3. bizonyítvány a vallásos és erkölcsi kellő oktatásról, 4. orvosi bizonyítvány, 5. kik az állam által nyújtandó köztartási segédelmet akarják kérni, azok részéről szegénységi bizonyítvány.

Kolozsvárt, május 17-én 1873. A képezdek igazgató tanácsának határozatából

Kovácsi Antal
jegyző.

812 Az osztrák 6-8

Industrial-bank

Bécs, Istvántér 1 sz.
november 6-tól kezdve

pénztárjegyeket

bocsát ki

100, 500, 1000, 5000 forintos részletekben 5 %, 5 1/2 %, 6 %, 6 1/2 % kamat mellett

8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi felmondással.

A forgalomban levő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a magasabb kamatot élvezik.

A kamatok a felmondásnál mindjárt előre felvehetőek, a tőke visszafizetése az osztrák-magyar birodalom minden fővárosára utalványozható.

Az igazgató-tanács

(Utánnomat nem díjaztatik.)

Kis részletfizetésre

évnegyedenként és havonként

árunk egyes sorsjegyekre szóló részletjegyeket, tetszés szerint egybeállított csoportokban s a legutányosabb feltételek mellett.

Mindjárt az első részlet-fizetés teljesítése után s a részletek törlesztése közben egyes-egyedül valamennyi sorsjegy nyerő számaira játszik a vásárló!

A közelebbi huzásokra

különösen ajánljuk

1864-ki sorsjegyeket,

huzás június 1-én főnyeremény 250,000 frt.

a 3⁰/₀-kos török sorsjegyeket egyenkint 400 frtjával.

huzás június 1-én, főnyeremény 300,000 frank.

4 1/2 %-os triezsti sorsjegyeket 100 forintosokat,

huzás június 1-én főnyeremény 200,000 frt.

Hitelsorsjegyek

huzás július 1-én, főnyeremény 200,000 frt.

Az osztrák ipar-bank Részletfizetési osztálya

azelőtt

Fürst Ede

Bécs, Sz.-Istvántér. 2 sz.

(Utánnomat nem díjaztatik.)

828

3-6

768

2-7

Bollinger Ferencz bécsi gépmérnök

ujanjavított s újabb időben legkeresettebb

HORDOZHATÓ JÉGPINCZÉK

gyára, ajánlja legjelesebb jégpinczétsőr és bor sat. számára, jég-hűtő készülékek, ételek, tej, hús, zsírneműek sat. eltartására, víz-hűtő készülékeit, fagylalt-gépeit és reservoirjait fagylalt számára, aránylag legolcsóbb árban. Ajánlja továbbá az említett cég pezsgő- és önpezsgő-esapjait s hordódugaszait, pincze felvonóit, jégkészülékekkel és a nélkül, s mindenféle igazításokat eszközöl, valamint csapokat és dugaszokat ujjakkal becsereél. Megrendeléseket az említett tárgyakra, valamint vendéglők és kocsmák berendezésére elfogad, pontosan és jutányosan teljesít, s kívánatra mintákkal és árjegyzékkel szolgál a

gyári főraktár, Bécs, Wieden, Heumühlgasse Nr. 2.

Egy ezer darab magyar kir. vert arany

díjul annak, ki betudja bizonyítani,

hogy kolozsvári papirkereskedő

KERESZTESY PÁL

mint a görgényi meritett papirgyár raktárnoka

bárkinék is, említett papirgyár terményeit valahol vagy valaha

az eredeti gyári árnál magasabb árba árulta

vagy árusítaná jelenleg is.

Ezennel megnyitott a pályázat

1000 darab magy. kir. vert arany elnyerésére.

Ugyanis az eredeti gyári árak a következők:

Fein Concept: F. A. Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	3 fr. 25	3 fr. 85	5 fr. 50	6 fr. 40	7 fr. 50	9 fr.	11 fr.
Rendes Concept: O. A. Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	2 fr. 70	3 fr. 20	4 fr. 50	5 fr. 50	6 fr. 50	8 fr.	10 fr.
	rizmánként.						

799

7-10

Gruber János

Pesten, Lipótváros, Széchenyi- és csillagutca 6 sz.

ajánlja nagyválasztékú

Firniszok, lakkok, lenmag- és fa-gépolaj, legjobb angol kőszén-kátrány, leg-tisztább fakátrány és vörös benzín-lakkátrány házfedelek behuzására; zeolithkő-fedellapok, asfált, tűzhatlan téglák és tűzhatlan agyag; belga pátens-kocsikenőcs, fehér szurok, gyanta, sörfőző szurok és fenyűeny, finom szurok cipészkek, kefekötők, kovácsok és hajók számára.

Minde czikkek ezután saját házáznál Lipótváros, csillagutca 6 sz. a. újan fel-állított fiókraktáramban is kaphatók.

Kehlheimi márvány-lap-, lithografkő-, fízető- és éjjeliasztal-lap-raktárát minden nagyságban, tömörmivű jól kiszáradt parkettait, valódi angol Robinspatent Portland-cementjét védbélyeggel, kufsteini vízhatlan cementjét, alabástrom stuk-katurját és mezei gipszét; továbbá mindennemű bajor földfestékeit, fehér ólomát, fehér gáliczát, Ultramarin kék és tört olajfestékeit.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólikt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és ízletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű nyomdai megrendelést elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.
FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglévőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.